En l'elaboració d'aquest capítol han participat:
Raquel Vaquer-Sunyer, Natalia Barrientos, Joan Moranta i Joaquim Valdivielso.

Nombre de turistes i de places turístiques

Les Illes Balears són una comunitat essencialment turística, ja que el turisme n'és el principal motor econòmic. Aquest fet causa un gran nombre d'impactes sobre el medi marí. El principal tipus de turisme que acullen les Illes és el de sol i platja, que concentra l'activitat a la franja de costa. El sector turístic representa el 45 % del producte interior brut (PIB) de les Illes Balears, i la major part de l'economia gira entorn dels serveis vinculats al turisme i al mercat immobiliari relacionat, cosa que fa de les Balears un cas únic en tot el món quant a intensitat turística.[1, 2]

El nombre de turistes que arriben cada any modifica un altre indicador ja presentat, el de pressió humana, ja que altera la càrrega demogràfica que suporta el territori i té una gran influència sobre els recursos consumits i els residus produïts per la càrrega demogràfica total que suporta un territori tan fràgil com són les Illes.

La zona costanera està especialment afectada pel turisme. Segons les dades de l'anuari de turisme de l'any 2018 de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB), als municipis de les Illes amb costa es concentra el 99,2 % de totes les places turístiques.

METODOLOGIA

Les dades referents al nombre de places turístiques i al nombre de turistes que visiten les Illes s'han obtingut de l'article científic publicat per Valdivielso i Moranta.[2] Les seves dades provenen de Murray *et al.*[3] actualitzades amb dades de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB)[4] (https://www.caib.es/seucaib/ca/organigrama/475). L'actualització d'aquestes dades, des de l'any 2017 fins al 2020, s'ha extret de la pàgina web de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).[5]

RESULTATS

El nombre de turistes que visiten les Illes cada any s'ha incrementat de 321.222 turistes l'any 1959 a 16.561.348 turistes l'any 2018. Això suposa un increment de més de 16 milions de turistes (16.240.126) en 59 anys (taula 1, figura 1).[2] Aquest nombre de turistes s'ha doblat al llarg d'aquest segle, de 8 a 16 milions, mentre que la població resident és d'1,1 milions de persones aproximadament (taula 1, figura 1).[2]

L'any 2019 hi va haver una petita disminució del nombre de turistes que varen viatjar a les Balears, passant de 16,56 milions l'any 2018 a 16,44 l'any 2019. L'any 2020 només 3 milions de turistes van venir a les Illes Balears. Això suposa una reducció dràstica del nombre de visitants a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19.

Paral·lelament a l'augment del nombre de turistes, hi ha hagut un increment del nombre de places turístiques, que ha passat de 14.609 l'any 1959 a 623.624 l'any 2019; un augment de més de 600.000 places turístiques al llarg de 60 anys.[2]

QUÈ ÉS?

Nombre de places turístiques legals registrades a les Illes entre els anys 1959 i 2019.

Nombre total de turistes que visiten les illes entre els anys 1959 i 2020.

PER QUÈ?

Les Illes Balears són una comunitat essencialment turística, ja que el turisme n'és el principal motor econòmic (45 % del PIB), i això causa nombrosos impactes sobre el medi marí.

El 99,2 % del total de les places turístiques es concentren a municipis amb costa.

El nombre de turistes que arriben cada any modifica l'indicador de pressió humana (IPH) i altera la càrrega demogràfica que suporta el territori, alhora que exerceix una gran influència sobre els recursos consumits i els residus produïts.

METODOLOGIA

Les dades provenen de Valdivielso i Moranta (2019), que al temps provenen de Murray *et al.* (2017) actualitzades amb dades de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB). L'actualització de les dades del nombre de turistes (2017-2020) prové de la pàgina web de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).

LOCALITZACIÓ

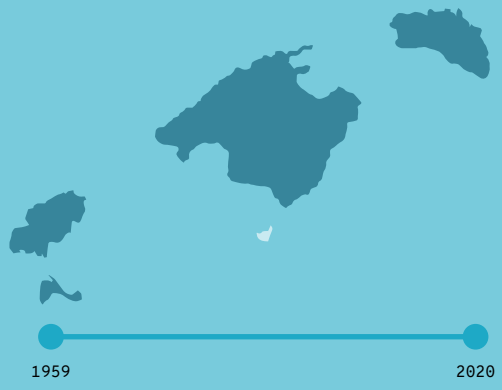

RESULTATS

El nombre de turistes que visiten les Illes Balears cada any s'ha incrementat i ha passat de 320.000 turistes l'any 1959 a 16,6 milions de turistes l'any 2018, un increment de més de 16 milions de turistes en 59 anys. Al llarg d'aquest segle s'ha doblat, i ha passat de 8 a 16 milions.

L'any 2019 la xifra va ser de 16,4 milions, una mica inferior a la del 2018. L'any 2020 el nombre de turistes que ha visitat les Illes s'ha reduït dràsticament fins als 3 milions, a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19.

El nombre de places turístiques ha augmentat de 14.609 places l'any 1959 a 623.624 places turístiques l'any 2019, amb un increment de més de 600.000 places turístiques al llarg de 60 anys.

L'increment tant del nombre de places turístiques com de turistes que reben les Illes té conseqüències importants en el consum de recursos i en la producció de residus.

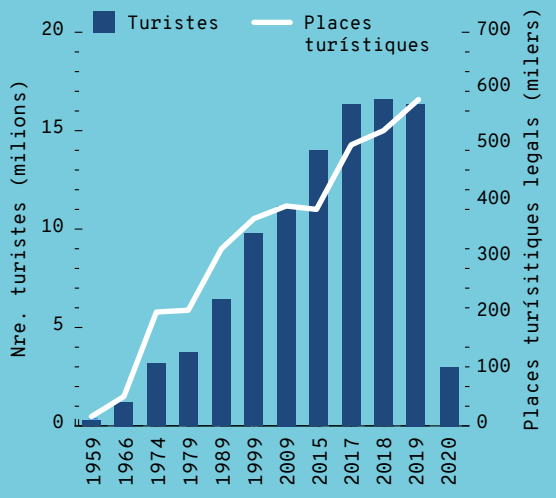

Evolució del nombre de turistes (barres) i de places turístiques legals (línea blanca) entre l'any 1959 i l'actualitat. FONT: Valdivielso i Moranta (2019) i IBESTAT.

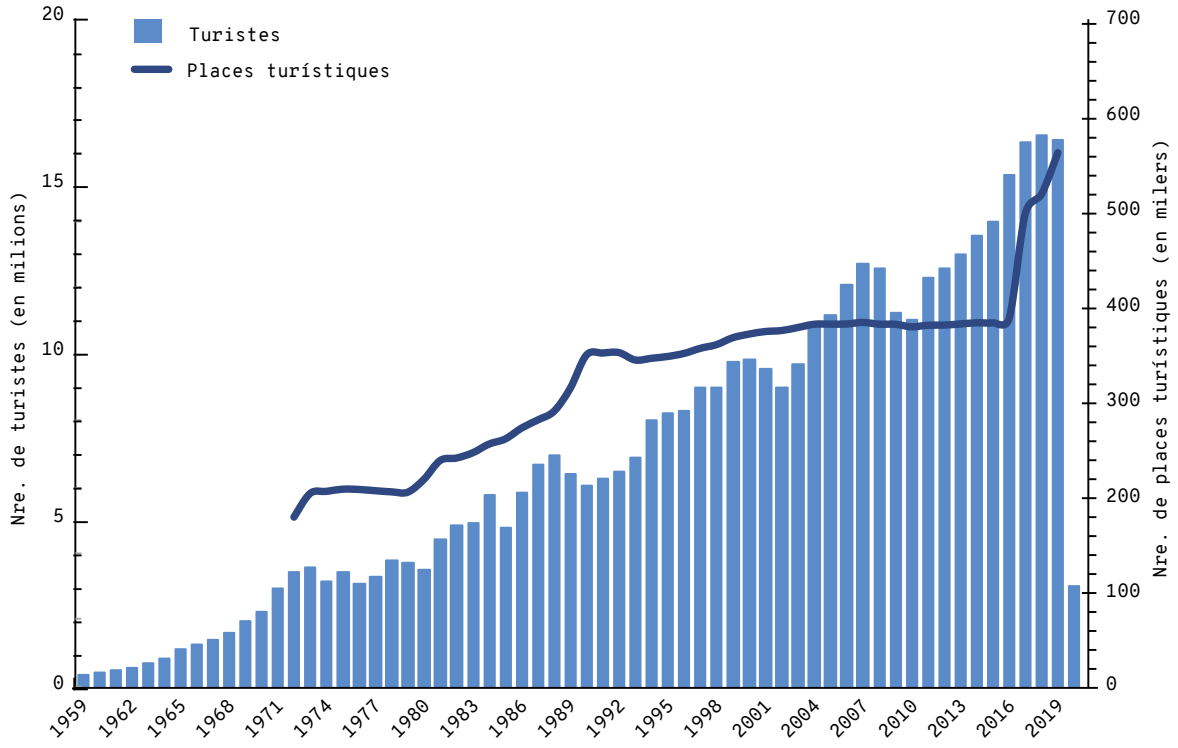

Figura 1. Nombre de turistes (en milions) que visiten les Illes per any en columnes blau clar, i nombre de places turístiques legals (en milers) en blau fosc. FONT: Valdivielso i Moranta[2], IBESTAT[5].

Aquest augment del nombre de places turístiques i de turistes que visiten les Illes s'ha anat produint escalonadament, seguint diversos *booms* turístics. Rullan[5] va establir la tipologia dels diferents *booms* segons el model territorial de cada un. Així, el primer *boom* es va produir entre els anys 1959 i 1974, amb una urbanització intensiva i vertical d'hotels a zones concretes de la costa. El segon *boom* es va produir entre els anys 1978 i 1989, amb una expansió al llarg de la zona costanera, amb construccions horitzontals d'hotels apartament i complexos turístics. El tercer *boom*, comprès entre els anys 1993 i el 2008, va dur les construccions residencials cap a l'interior de l'illa i va incorporar propietats rurals disperses en el negoci del turisme.

Taula 1. Nombre de places turístiques legals i nombre de turistes en milions. FONT: Valdivielso i Moranta,[2] IBESTAT.[5]

ANY	PLACES TURÍSTIQUES LEGALS	NRE. DE TURISTES (MILIONS)
1959	14.609	0,32
1974	227.406	3,17
1978	226.883	3,80
1989	348.019	6,42
1993	381.108	6,88
2008	423.054	12,58
2011	421.782	12,29
2015	424.663	14,01
2017	552.680	16,34
2018	575.196	16,56
2019	623.624	16,44
2020		3,01

L'any 2017 es va aprovar la modificació de la Llei de turisme (Llei 6/2017),[6] en la qual es regulava la comercialització d'estades turístiques en habitatges. Amb l'aprovació d'aquesta llei es produeix un augment considerable del nombre de places turístiques, així com del nombre de visitants que reben les Illes (taula 1, figura 1). Entre els anys 2015 i 2017, el nombre de places turístiques legals augmenta en 128.017 places i el nombre de turistes, en 2.320.000 (taula 1).

CONCLUSIONS

→ El nombre de turistes i de places turístiques ha anat augmentant al llarg del temps fins a l'any 2018, amb un augment de més de 16 milions en 59 anys. L'any 2019 va ser lleugerament inferior al de l'any anterior, passant de 16,56 milions el 2018 a 16,44 el 2019.

→ Aquest increment ha estat molt més accentuat durant aquest segle, ja que s'ha doblat el nombre de turistes que reben les Illes Balears.

→ L'any 2020 el nombre de turistes que han visitat les Illes s'ha reduït dràsticament, més d'un 80 %, fins a arribar a només 3 milions de turistes a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19. Aquests nivells tan baixos no es repetien des de mitjan anys setanta.

→ L'increment tant del nombre de places turístiques com de turistes que reben les Illes té conseqüències importants en el consum de recursos i en la producció de residus.

REFERÈNCIES

[1] Manera, C.; Navines, F. (2018). *La indústria invisible, 1950-2016: el desenvolupament del turisme a l'economia balear* [The invisible industry, 1950-2016. The development of tourism in the Balearic economy]. Palma: Lleonard Muntaner.

[2] Valdivielso, J.; Moranta, J. (2019). «The social construction of the tourism degrowth discourse in the Balearic Islands». *Journal of Sustainable Tourism*, 27 (4), 1-17. DOI: 10.1080/09669582.2019.1660670.

[3] Murray, I.; Yrigoy Cadena, I.; Blázquez-Salom, M. (2017). «The role of crises in the production, destruction and restructuring of tourist spaces: the case of the Balearic Islands». *Investigaciones Turísticas*, 13, 1-29. DOI: 10.14461/inturi2017.13.01.

[4] Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB).
<https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/economia/turisme/fluxe-turistes-frontur/043d7774-cd6c-4363-929a-703aaa0cb9e0>.

[5] Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).
<https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/economia/turisme/fluxe-turistes-frontur/043d7774-cd6c-4363-929a-703aaa0cb9e0>.

[6] Rullan, O. (1998). «De la cova de Canet al Tercer Boom turístic: una primera aproximació a la geografia històrica de Mallorca». A: *El medi ambient a les Illes Balears: qui és qui?* [Actes de les Jornades a Can Tàpera]. Palma: "Sa Nostra", Obra Social i Cultural de la Caixa de Balears.

[7] Llei 6/2017, de 31 de juliol, de modificació de la Llei 8/2012, de 19 de juliol, del turisme de les Illes Balears, relativa a la comercialització d'estades turístiques en habitatges. <https://www.boe.es/eli/es-ib/l/2017/07/31/6>.

CITAR COM

Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N.; Moranta, J.; Valdivielso, J. (2021) «Nombre de turistes i de places turís-tiques». A: Vaquer-Sunyer, R.; Barrientos, N. (ed.). *Informe Mar Balear 2021*.
<https://www.informemarbalear.org/ca/pressions/imb-n-de-places-turistiques-cat_2021.pdf>.
https://doi.org/10,62135/KMNY5815.